STICHTING
Fort aan den Hoek van Holland

MEI 2013

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS MILITAIR KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM "FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND"

De positie van het Fort aan den Hoek van Holland.

De positie van het Fort aan den Hoek van Holland en het Militair Kustverdedigingsmuseum binnen de geschiedenis van Rotterdam en Hoek van Holland.

Foto: Marcel de Hoog

Hoek van Holland maakt sinds 1 januari 1914 deel uit van de gemeente Rotterdam. Op dat moment bevond zich een, voor onze landsverdediging, belangrijk vestingwerk in Hoek van Holland, dus binnen de grenzen van de stad.

Door het gereedkomen van de Nieuwe Rotterdamsche Waterweg was de haven van Rotterdam in drie uur vanuit de Noordzee bereikbaar geworden voor zeeschepen, dus ook voor oorlogsschepen met vijandige bedoelingen zoals het veroveren van de havens en het aan land zetten van troepen. Dit was een potentiële bedreiging van de haven en het achterland. Indien een vijand een sterk leger via Rotterdam aan land kon zetten en bevoorraden zou de verovering van ons land een kwestie van tijd zijn.
Om deze reden kreeg het buurtschap Hoek van Holland, gelegen binnen de gemeente 's-Gravenzande een belangrijke strategische positie binnen onze landsverdediging. De toenmalige Nederlandse regering besloot dan ook tot de bouw van een groot kustverdedigingsfort met moderne en zware bewapening om de ingang van de Nieuwe Rotterdamsche Waterweg te beveiligen. Dit vestingwerk werd gebouwd tussen 1881 en 1889 en bij Koninklijk Besluit door Koning Willem III in dienst gesteld als vestingwerk der 1e klasse. De indienststelling van dit fort had grote gevolgen voor Hoek van Holland. Rondom het fort mocht zonder toestemming van het Ministerie van Defensie niets worden gebouwd (De Kringenwet 1853).
Dit veroorzaakte een tweedeling in de bebouwing van het dorp, bestaande uit de Oude- en Nieuwe Hoek, wat nog steeds zichtbaar is. Ook werd Hoek van Holland een garnizoensplaats waardoor er vele militairen in het dorp verbleven. Zij woonden en werkten in het dorp en huwden met meisjes uit de gemeenschap. Thans zijn er nog nakomelingen woonachtig in het dorp van deze militairen.
De ingebruikname van het fort zorgde ook voor werkgelegenheid binnen de Hoekse gemeenschap. Het fort is tot 1978 bij het Ministerie van Defensie in gebruik geweest.
Het vestingwerk heeft twee Wereldoorlogen en de Koude oorlog doorstaan. In de 131 jaar van haar bestaan hebben in er rond het vestingwerk vele gebeurtenissen plaats gevonden.

Een van deze gebeurtenissen verdient een zeer belangrijke plaats in onze vaderlandse geschiedenis.

Dat was de laatste vergadering van het Nederlandse kabinet op vaderlandse bodem. Op 13 mei 1940 vergaderde het Kabinet De Geer in het fort. Onder het geweld van Duitse aanvallen nam men daar twee belangrijke besluiten. Als eerste de overdracht van het Lands bestuur aan Generaal Winkelman, opperbevelhebber van het Nederlandse leger. Als tweede het besluit de Nederlandse regering naar elders te verplaatsen, te weten Engeland.
In de namiddag vertrokken de ministers om zich bij Koningin Wilhelmina te voegen en voor vijf jaar in ballingschap te gaan.

(vervolg op pagina 5)

INHOUD

De positie van het Fort aan den Hoek van Holland
2
Afscheid van een wapenbroeder
3 + 4
Een ernstig ongeluk in de Peazemerlannen
5
In Memoriam

Afscheid van een Wapenbroeder.

De korporaal van het Korps Politietroepen, Jonkheer O.M.R.J.I. van Nispen tot Pannerden was de laatste, nog in leven zijnde, militair van de groep die op 13 mei 1940 belast werd met een zeer geheime missie, de begeleiding van H.M. Koningin Wilhelmina vanuit Den Haag naar Hoek van Holland.

Toen ik bezig was met onderzoek naar de feiten van het vertrek van de Koningin Wilhelmina naar Engeland kreeg ik een verslag in handen dat handelde over deze tocht waarbij onder andere de korporaals J.P. Maertens en O.M.R.J.I. van Nispen tot Pannerden als begeleiders werden ingezet. Als vervolg op dit verslag nam ik contact op met de jonkheer om zijn verhaal te horen.

Hieronder volgen zijn belevenissen van deze geheime missie:

Inmiddels had Generaal van Andel, de commandant van de Vesting Holland, opdracht gegeven om een militair escorte voor de Koningin te formeren, bestaande uit soldaten van het Korps Politietroepen. Hierop werden in een school aan de Doornstraat te Scheveningen, waar de 7e compagnie Politietroepen was gelegerd, de manschappen voor dit escorte geselecteerd.
Om 09.30 uur bevonden Korporaal J.P. Maertens en Korporaal O. van Nispen tot Pannerden zich samen met anderen in lokaal E van die school. Er was zojuist een aantal manschappen aangekomen uit de stad waar zij samen met mannen van de gemeentepolitie nachtdienst hadden gedaan. De manschappen bespraken de situatie in de stad toen de sergeant binnenkwam. Hij riep: “Mannen, er worden vrijwilligers gevraagd voor een buitengewone, geheime opdracht. Wie meldt zich?”. Hierop trad een aantal mannen naar voren, waaronder Maertens en Van Nispen tot Pannerden. De sergeant telde een aantal mannen af en gaf hen opdracht zich gevechtsklaar te maken en in de kamer van de sergeant-majoor (S.M.I.) te wachten op instructies. De sergeant voegde hieraan nog toe: “Buitengewone opdracht en vanaf nu absolute geheimhouding, ook tegen iedereen die je nog zou ontmoeten”.

Enkele minuten later stapten de mannen in een autobus en reden naar een school aan de Van Beuningenstraat. Hier zat Sergeant Renkens in de kantine met twee kisten. Uit deze kisten pakte hij handgranaten, voor elke soldaat drie. De soldaten waren nu elk bewapend met karabijn, pistool en drie handgranaten.

Men stapte weer in de autobus waarna men naar het centrum van Den Haag reed. Hier stopte de autobus vlakbij de ingang van de Koninklijke Stallen. De operatie stond onder leiding van de Luitenant Van Vuuren. Hij was ook de enige die de ware aard van de opdracht kende.
Vlak bij de plaats waar de politietroepers uit de autobus stapten stonden twee kleine vrachtauto’s met een lage ijzeren laadbak geparkeerd.

Men kreeg opdracht om in de ijzeren laadbak van de eerste vrachtauto te klimmen, zes mannen en een sergeant. Verder nam men een mitrailleur mee in de laadbak.
Na enige kwam H.M. de Koningin naar buiten. Zij was uiterst kalm en had een helm op haar hoofd. Zij stapte in haar auto, waarna omstreeks 10.00 uur de poorten van de Koninklijke Stallen open gingen en er een aantal personenauto's naar buiten kwam rijden. Het vrachtwagentje met de mitrailleur en politietroepers ging voorop rijden. Toen men ging rijden kregen de soldaten opdracht om de bajonet op het geweer te zetten en om te schieten op iedereen die langs de weg met zijn handen in zijn zakken stond.
Hierop vertrok de stoet en reed men Den Haag uit richting Westland. In het Westland zwierven groepjes Duitse soldaten rond die Den Haag probeerden te bereiken en regelmatig in gevecht kwamen met Nederlandse soldaten. Ook hield men rekening met verklede Duitse soldaten en landverraders.

In de eerste personenauto, zat naast de Koningin, jhr. de Jonge van Ellemeet en op de twee opklapbare zittingen zaten de heren Phaff en jhr. van Lawick Pabst. Zij zaten alle drie met een geladen pistool in de hand om direct te kunnen schieten en zo Hare Majesteit te kunnen verdedigen.

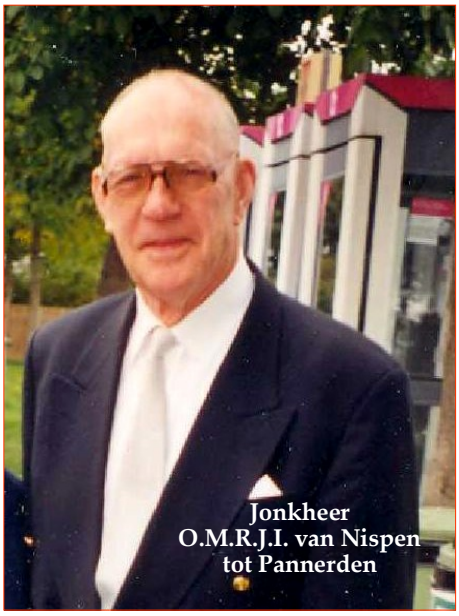
Jonkheer O.M.R.J.I. van Nispen tot Pannerden

In de tweede personenauto zaten jhr. Beelaerts van Blokland, jhr. Tets van Goudriaan, mejuffrouw van Rhijn van Alkemade en de heer van ’t Sant, voormalig hoofdcommissaris van politie te Den Haag en vertrouweling van de Koningin. Het doel van het gezelschap zou zijn Hoek van Holland. Van daar zou men proberen om met een oorlogsschip Breskens te bereiken. Het publiek, wat bij het paleis naar het vertrek van de Koningin stond te kijken, werd gedwongen om met de handen omhoog te gaan staan. De rit ging over rustige wegen door het Westland. Als de stoet, tijdens de rit naar Hoek van Holland, moest stoppen dan werden de voorbijgangers ook gedwongen om met hun handen omhoog te gaan staan. Soms werd er vanuit het escorte geschoten. De Koningin riep dan: "Niet op onschuldige mensen schieten".

Men reed de oorspronkelijke route, via Naaldwijk, die men onderweg een enkele maal wijzigde. Vlak voor Hoek van Holland vergiste de chauffeur van het eerste voertuig zich en reed rechtdoor in plaats van rechtsaf. Hierdoor kwam de stoet tot stilstand, waarna men keerde. Dit oponthoud duurde ongeveer 10 minuten.
Op de route door het Westland zag men huizen met veel kogelgaten. Ook waren er bomen omgehakt, waarvan men wegversperringen had gemaakt. Hierdoor kon de stoet slechts langzaam rijden. Onderweg werd er, vanuit een van de auto’s in het escorte, geschoten.

Na een uur rijden bereikte men Hoek van Holland. Korporaal Maertens verklaarde dat hij bij binnenkomst te Hoek van Holland zag dat er op enkele plaatsen brand was uitgebroken. Ook zag hij Britse militairen die loopgraven aan het maken waren. Vlak bij de huizen aan de haven stopte de eerste vrachtauto, de vrachtauto met soldaat Maertens. Hierop reed de eerste personenauto met grote snelheid door.

De soldaten, die niet wisten welke personen zij zojuist hadden begeleid, zagen achter in die auto drie officieren zitten. Zij hadden de kraag van de overjas omhoog en helmen op. De rest van de stoet reed vervolgens snel achter de personenauto aan. Men reed een haventerrein met een station op. Inmiddels was er luchtalarm gegeven omdat er een Duits vliegtuig overvloog, waarop iedereen in dekking ging. Er ontstond een luchtgevecht waarbij drie Engelse jagers het Duitse vliegtuig verdreven. De Koningin stond met mejuffrouw T. van Rijn van Alkemade, bij een loods te wachten op het einde van het luchtalarm. Beide dames waren gekleed in een militaire overjas met de kraag omhoog en hadden een helm op. Nadat Koningin Wilhelmina met Haar gezelschap aan boord van het Britse oorlogsschip was gegaan zijn de korporaals weer met hun collega’s naar De Haag teruggekeerd.

Het contact met de jonkheer bracht hem met zijn echtgenote en dochter naar het fort.

Na zijn bezoek aan het fort met een rondleiding uiteraard hebben wij een rondrit gemaakt door de Oude Hoek en een bezoek gebracht aan de plaquette in de vertrekhal van de Stena Line. Deze plaquette is daar aangebracht ter herdenking aan het vertrek van de Koningin op 13 mei 1940 naar Engeland.

Hij had het erg naar zijn zin tijdens dat bezoek maar herkende nog maar weinig van de omgeving. Het was natuurlijk een hectische rit en dag, die 13 mei 1940.

Slim ungelok yn ’e Peazemerlannen.

Dyselde moarn fan ’e tsiende septimber wie Romke Oosterling mei syn soan Douwe nei it stikje lan by de hânwize , oan de Nijtsjerksterwei, gien om de leste ierappels op te sykjen.

Of wie ‘t Fries niet echt machtig is: Uit het Fries vertaald door Goffe Jensma, hoogleraar te Groningen, Sauwerd, 25 juni 2012.

Een ernstig ongeluk in de Peazemerlannen door Einte Prins.

Dezelfde morgen van de tiende september 1945 ging Romke Oosterling met zijn zoon Douwe naar ’t stukje land bij de wegwijzer aan de Nijtsjerksterwei om de laatste aardappels te rapen.

Zij hadden al aardig wat aardappels geraapt toen tegen etenstijd een auto langs de weg kwam met zo te zien een aantal militairen. De chauffeur bleef bij hen staan en Douwe sprong over het slootje toen hij in de gaten kreeg dat zij wat wilden vragen. “Wij moeten bij ene Sjoerd Steegstra zijn op de Alddyk - hoe komen we daar?”vroeg de man, die aan zijn platte pet te zien, de leiding had.
“Die woont daar” zei Douwe “en wees naar Alddyk dat zo’n kilometer verder tegen de dijk aan lag. “In het eerste huisje van deze kant af gezien” “Goed zo, en hoe komen we daar ?“ vroeg de man met de pet.
“U kunt het best hier rechtuit de Joasjesreed langs rijden, dan bent u er zo, maar u kunt ook langs Andries Zwart, via Fokkema’s Hoek rijden”.
Douwe merkte wel dat de man wat vreemd tegen de zandweg aankeek. “Zal ik even meerijden? Mag dat wel, Pa? vroeg hij aan Romke “, die er al bijgekomen was. “Jazeker jongen, help die mensen maar even.” Douwe sprong op de auto.
De mannen bleken Torpedomakers van de Marine te zijn, die werkten bij het Bom- en Mijnopruimings Squadron no 2. Ze waren die morgen al vroeg vanuit Hoek van Holland vertrokken, waar zij gestationeerd waren.
De groep bestond uit zes man en stond onder leiding van Sergeant Torpedomaker G. Lammers en verder Korp. Torpedomaker H.H. Overweg, Torpedomakers maat H. Benninck en I.P.J. Heggi en de Stoker 3e kl. H. Kombrink
De laatste jaren van de oorlog hadden ze al verschillende mijnen en bommen tot ontploffing gebracht en na de oorlog werden er nog steeds vele gevonden. Kortgeleden hadden zij het verzoek gekregen om een zeemijn die in tijdje terug was aangespoeld was in de Peazemerlannen bij Alddyk onschadelijk te maken. Sjoerd Steegstra had de mijn gevonden en dat gemeld aan de instanties. Sjoerd wandelde vaak achter de dijk , meestal met zijn jachthondje. Hij was ongeveer tachtig jaar oud maar nog goed gezond. Hij woonde met zijn vrouw Geertje in – vanuit Paesens gezien –het eerste huisje van Alddyk, dat toen nog bij Paesens hoorde.
Douwe bracht de mannen waar zij moesten zijn.

Op deze foto staan de vijf Marine mensen die op 10 september 1945 zijn omgekomen bij het demonteren van een zeemijn, eenzelfde als in Peazemerlannen bij Alddijk. Tegelijk daarbij kwamen ook Douwe Oosterling uit Paesens, Sjoerd Scheepstra van Alddyk en zijn zoon Anne uit Marrum op tragische wijze om het leven. Na de ramp van 1883 was dit het ergste ongeval in Paesens.

De oudste zoon Anne van Sjoerd, die in Marrum woonde, was die dag bij zijn ouders op bezoek. Na een korte begroeting werd het materiaal dat nodig was om de mijn tot ontploffing te brengen uit de auto gehaald en gingen de mannen met Sjoerd voorop de achter de dijk gelegen landen in. De Sergeant had er geen bezwaar tegen gehad toen Anne en Douwe te kennen gaven dat ze eigenlijkwel mee wilden gaan. De jongeman, die als chauffeur van deauto dienst had, wilde ook van dichtbij weleens zien hoe dat allemaal in zijn werk ging, zodat een van de torpedomakers werd aangewezen om deze keer bij de auto te blijven. Uit alles bleek dat de sergeant de klus zag als een routineklus. Het gezelschap kwam nog geen tien minuten later bij de mijn aan.

Nog geen kwartier later explodeerde de mijn met een knal die in de verre omtrek te horen was. Ook in Paesens. Het was één uur.

Bij Romke en Minke, die in het laatste huis van “Eastein” woonden, hoorden ze het ook en daar kwam het dubbel zo hard aan.

Harke, de oudste zoon, die wist dat de mijn opgeblazen zou worden, maar voorzover hij wist pas wat later, vertrouwde het niet en ging direct naar de Alddyk. Niet dat hij toen al wist dat Douwe erbij was, maar omdat deze niet thuisgekomen was met etenstijd maakte hij zich daar wel zorgen over. Hij rende over de kruin van de dijk en zag van verre al aan de rook waar het was gebeurd.
Harke was als eerste op de plaats van de ramp en wat hij daar zag laat zich maar nauwelijks beschrijven.
Waar hij al bang voor was kwam uit. In een oogopslag zag hij al dat Douwe het ook niet overleefd had. Hoewel het niet te zien was hoeveel mensen er omgekomen waren, was het duidelijk dat niemand het er levend van afgebracht had. Behalve van Douwe waren de lichamen niet meer te herkennen en lagen er alleen maar zo hier en daar wat overblijfselen in de buurt van de onheilsplek. Zijn broer was duidelijk herkenbaar, hoewel er van zijn kleren geen draad meer over was.
Door de gloeiende hitte die bij de explosie vrijgekomen was, waren die in een klap verbrand. Als door een wonder was hij niet geraakt door stukken van de zeemijn. Een speciaal team kwam er later aan te pas om de overigen te identificeren. Wat een verschrikkelijke ramp, waarbij zoals later zou blijken acht doden te betreuren waren.
Hoewel het snel tot hem doordrong dat alles binnen een tel gebeurd was en Douwe dus niet lang had geleden, moest hij met dit beeld voor ogen en met dit slechte bericht naar huis. En dat viel zwaar…
Uit Alddyk kwamen kort daarna de eerste getuigen op de plaats des onheils. Een daarvan was Jimke van der Wagen, een jongeman van een jaar of zestien en buurjongen van Sjoerd Steegstra. Hier was de klap letterlijk en figuurlijk nog harder aangekomen dan in Paesens en wisten ze precies wie er nog geen half uur geleden over de dijk was gegaan.

Het was van de dijk af al wel te zien dat niemand het er levend vanaf had gebracht.

Dat hield in dat mevrouw Steegstra haar man en haar oudste zoon niet meer terug zou zien. Jimke zag, tussen wat nog overgebleven was van de slachtoffers, de jachthond en een leren beursje van Sjoerd liggen.

(vervolg op pagina 4)

(vervolg van pagina 3)

De Politie, de gemeentediensten en vertegenwoordigers van de Marine hadden de droeve taak de slachtoffers te bergen en een onderzoek in te stellen naar de oorzaak van de ramp.
Hoewel 't bewijs niet makkelijk te leveren zou zijn, werd aangenomen dat de mijn ontploft was doordat - toen hij op zijn kant gerold moest worden om bij het deksel waar de ontsteking achter zat te kunnen komen - een van de tentakels afgebroken was, waardoor de mijn geactiveerd werd, met het noodlottige gevolg. Het verhaal ging ook,– mijn vader kwam daarmee aan – dat bij het demonteren een stuk gereedschap in de mijn terecht was gekomen toen het deksel al geopend was en dat de mijn zo geactiveerd werd.
Beide lezingen zijn niet aannemelijk omdat de ploeg al zoveel van dit soort mijnen onschadelijk had gemaakt, en het niet te verwachten was dat zulke fouten gemaakt zouden worden, maar dat er iets verschrikkelijk verkeerd was gegaan is duidelijk. Wat de oorzaak geweest is zullen we wel nooit meer te weten komen. Het hele dorp was in rouw. Een paar dagen nadat er voor het eerst na de oorlog weer feest gevierd was en overal de vlaggen hadden gewapperd, kwam dit als een mokerslag aan.

Uit de rouwadvertenties in de kranten bleek dat Douwe midden in zijn jonge leven had gestaan. Als blazer op de bugel bij Juliana was hij een gewaardeerd lid, net als zijn vader Romke die op de tuba blies, en zijn broer Harke. Hij kaatste ook.
Zijn vriendin, Miep Willems, die als hongerevacué uit Den Haag met haar ouders in Paesens verzeild was geraakt, en met wie Douwe verkering had gekregen, liet in haar advertentie duidelijk blijken dat ze van hem hield : "mijn innig geliefde", maar ook dat zij een sterk geloof had in de Here God …" die ons in korte tijd bij elkaar heeft gebracht … maar geen rekenschap geeft van zijn daden, heeft ons door de dood weer gescheiden."

Veel van zijn vrienden zetten elk een advertentie in de kranten en het hele dorp leefde mee. Wat dit ongeluk zo mogelijk nog dramatischer maakte was dat de vader en moeder van Douwe die dagen hun zilveren bruiloft zouden vieren en dat daardoor het hele huis nog vol bloemen stond. Wie had ooit kunnen bedenken dat die nu op het graf van Douwe kwamen te liggen. Romke en Minke, die in de oorlog nog zo goed waren geweest om onderduikers en evacués te helpen, werden met een klap neergeslagen. Het was onbegrijpelijk dat dit gebeuren kon.
Douwe werd opgebaard in het "dodenhuisje" van de Hervormde Kerk, waar op twaalf september om drie uur de rouwdienst gehouden zou worden. Niet alleen voor Douwe, maar ook voor Sjoerd en zijn zoon Anne Steegstra. Op alle drie de kisten, die voor de preekstoel gezet waren, lag een bloemenkrans. Toen deed dominee Hilarides het woord.
De kist van Anne Steegstra werd na de preek naar Marrum gereden, waar hij met zijn familie woonde. Daar heeft hij zijn laatste rustplaats gekregen.
Sjoerd en Douwe werden begraven op het Peazemer kerkhof.
De kist van Douwe werd uit de kerk gedragen door zijn vrienden van de Jongelingenvereniging "Onderzoekt de Schriften ". Uit de Bijbel had dominee Psalm 96 vers 7 en 8 gekozen als tekst voor zijn preek. "Die woorden klinken als een harde waarschuwing midden in een blijde lofzang, net zoals de ontploffing, die acht mensen het leven heeft gekost en ons allemaal heeft doen schrikken na de feestdag van een paar dagen geleden."Aan het graf van Douwe sprak Albert Steegstra en speelde "Juliana " heel toepasselijk de melodie van Psalm 103 vers 8 en 9, Het was een aangrijpende begrafenis. Het hele dorp was terneergeslagen. Zo'n grote ramp had het dorp sinds 1883, toen bijna de hele vloot vissersschepen was vergaan, niet meer meegemaakt. En nu, zo vlak na de oorlog. Dominee Feenstra en de burgemeester van Oost Dongeradeel Sietsma hebben ook nog stilgestaan bij de vijf Marine mensen, die de hele oorlog goed doorgekomen waren, maar nu hier, bij het uitoefenen van hun plicht, op zo'n verschrikkelijke manier waren omgekomen.
De Marine heeft de vijf mannen postuum geëerd door hun namen te zetten op de laatste mijn die door hen gedemonteerd was. Tot in de zestiger jaren heeft deze mijn als aandenken aan deze ramp een plek gehad aan het begin van de havenpieren van Hoek van Holland. Bij de verbreding van de ingang van de Nieuwe Waterweg in 1965 is dat monument verplaatst, maar tot nu toe is onbekend waar het monument "de mijn" gebleven is.
Zowel de gemeente van de Hoek als de Marine hebben schrijver dezes nog niet kunnen helpen. Het onderzoek loopt nog.
Als ik erin slaag de mijn te vinden zal ik proberen het een plaats te geven als aandenken op de Alddijk, met ook de namen van Sjoerd, Anne en Douwe er aan toegevoegd.
Als een gedenkplaats van dit verschrikkelijke ongeluk.

Als aandenken aan de slachtoffers van de ramp met de zeemijn bij Paesens heeft dit monument tot 1965 een plek gehad in de buurt van de pieren van Hoek van Holland. Bij de bouw van de nieuwe pieren is het verdwenen, onder invloed van de zeelucht waren de namen toen al bijna niet meer te lezen. Ondanks intensief onderzoek is nog niet achterhaald waar het aandenken gebleven is.

Over de schrijver:

Einte Prins (geboren 1936) was van mei 1940 tot 1965 inwoner van Paesens – Moddergat. In 1953 is hij in dienst gekomen bij de Marine Luchtvaart Dienst (MLD).

Als boordtelegrafist heeft hij gevlogen in Marin-Mariner weervliegtuigen in Nieuw Guinea en later op patrouillevliegtuigen als Neptune, Atlantic en Orion, voor het opsporen van Sovjet onderzeeboten.
Sinds 1987 is hij gepensioneerd Marine officier en woont hij in Katwijk aan Zee.

De plaatsaanduiding Anjum is een beetje verwarrend, de plaats van het ongeluk is in Paesens, ongeveer 5 km ten N. van Anjum, direct achter de dijk met de Waddenzee.
De Nederlandse schrijfwijze van de dorpsnaam is Paesens, wordt ter plaatse echter uitgesproken als Peazens.

(vervolg van pagina 1)

Na de oorlog heeft de enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940 – 1945 vastgesteld dat het besluit, genomen in het Fort aan den Hoek van Holland, om de zetel van de regering naar Engeland te verplaatsen een der belangrijkste beslissingen was van de gehele oorlogsperiode. De geschiedenis van het fort en deze gebeurtenis brengen het vestingwerk, gezien in de tijd, op een lijn met belangrijke cultuurhistorische gebouwen als kasteel Loevestijn en het Muiderslot.

Naast het feit dat het fort, zeker na de restauratie van de buitenzijde, het best geconserveerde en authentieke kustverdedigingfort van ons land is, heeft het museum in het gebouw dat daardoor een duidelijke meerwaarde. Door middel van voorwerpen, uniformen en diorama's geeft de expositie een beeld van de laatste Kabinetsvergadering, het leven en werken van de vele dienstplichtige soldaten gedurende al die jaren in het fort, Hoek van Holland als garnizoensplaats en de overige belangrijke gebeurtenissen in het fort en het dorp Hoek van Holland. Ook is er in het fort een ruimte ingericht als herdenkingskamer.

Hier worden de militairen herdacht die in de meidagen van 1940 en tijdens de luchtgevechten boven Hoek van Holland zijn gesneuveld. Tijdens de Duitse bezetting van ons land maakte het fort deel uit van de Atlantikwall.
Gelet op bovengenoemde feiten is het vreemd dat zich thans blijkbaar een discussie ontspint over het feit of het oude vestingwerk, tevens Rijksmonument, een stedelijke- of plaatselijke voorziening is. Vanwege het voormalige belang voor de landsverdediging en de laatste Kabinetsvergadering is het bouwwerk naar de overtuiging van velen eerder een nationale voorziening als een plaatselijke voorziening.
Echter daar Hoek van Holland een deel is van de stad Rotterdam en het fort ook werd gebouwd om de belangen van Rotterdam te verdedigen is het bouwwerk in de tweede plaats een significante stedelijke voorziening.
Ook vanwege het feit dat Rotterdam onder andere door een actief sloopbeleid in de 19e eeuw en het geweld van de Tweede Wereldoorlog in de 20e eeuw zeer weinig cultuurhistorische monumenten heeft is het belangrijk om zuinig te zijn op datgene wat er nog is. Onder deze cultuurhistorische monumenten neemt het Fort aan den Hoek van Holland met als extra het museum, samen met de omringende gebouwen, de militaire kantine (M-gebouw) het liftgebouw en de twee voormalige militaire woningen uit 1881 een belangrijke plaats in. Tot slot een verwijzing naar een statement van de ICCROM. Deze internationale organisatie is een onderdeel van UNESCO.

Internationale Organisatie voor de Conservatie van het Culturele Erfgoed (ICCROM).

"Het cultureel erfgoed wereldwijd is te vergelijke met een grote puzzel. Elk monument, elk object is een onvervangbaar stukje in het gehele plaatje. Elk stukje geeft ons informatie over onze afkomst, ontwikkeling en onze huidige samenleving.
Iedere vondst en elke nieuwe interpretatie voegen weer een stukje aan de puzzel toe en maakt het gehele plaatje overzichtelijker en duidelijker. Elk stukje van deze puzzel moet door ons beschermd worden, zodat ook toekomstige generaties de kans krijgen de puzzel in elkaar te zetten en het totale plaatje te zien.De meeste mensen zijn zich niet bewust van het feit dat ons culturele erfgoed onder druk staat, onder andere door natuurrampen, oorlogen of door ander menselijk ingrijpen als verwaarlozing, sloopwoede en economische belangen als bezuinigen of verkoop met of zonder het oogmerk winst te maken. Op deze wijze dragen wij bewust of onbewust bij aan de vernieling van onze cultuurschatten".

D. Ruis,
Hoek van Holland, 2 april 2012.

Nog steeds zijn wij hem dankbaar!!

Op 28 april 1987 kon – na een grondige schoonmaak en veel werk aan de inrichting – de Staatssecretaris van Defensie, de heer J. van Houwelingen, de eerste expositie in het Fort openen.

Het succes was zo groot – 20.000 bezoekers in tien dagen – dat hij zich heeft ingezet bij Domeinen om het mogelijk te maken dat wij, de Stichting, met een echt huurcontract in het Fort mochten blijven.

Dit huurcontract geldt tot op de dag van vandaag.

In de krant van 18 maart 2013 lazen wij dat hij op 75 jarige leeftijd is overleden.

Nog steeds zijn wij hem dankbaar voor zijn inzet !!

In Memoriam

De werkgroep Oudgedienden heeft in de achterliggende periode kennisgeving van overlijden gehad van de heer

Jacobus Bernardus Moeken,

Geboren op 25 januari 1939 te Rotterdam,
overleden op 30 januari 2013 te Rotterdam.
De heer Moeken diende bij het 3e Regiment Genie Troepen vanaf de mobilisatie in juni 1939 tot de capitulatie in mei 1940 in het Fort te Hoek van Holland.

Ook bereikte ons het droevige bericht dat de heer

Leendert van Vliet

op 83 jarige leeftijd is overleden.

Geboren op 22 oktober 1929
te Hoek van Holland

Overleden op 25 maart 2013

De heer Leen van Vliet diende van 1950 tot 1951 bij de Koninklijke Marine, na de eerste opleiding op de Mijnenveger Medusa in de Waalhaven Rotterdam,

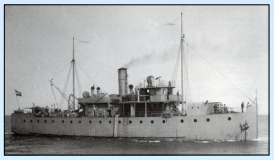

daarna in en rond het Fort te Hoek van Holland bij de Cdt Maritieme Middelen.

Vanaf het begin in 1989 is hij betrokken geweest bij de Werkgroep OudGedienden, de werkgroep die zoveel betekent voor de kennis van het leven in het Fort.

Wij zullen hem missen en denken met dankbaarheid terug aan de jaren dat hij zich heeft ingezet voor ons museum.

Vanaf deze plaats betuigen wij nogmaals onze oprechte deelneming en wensen alle nabestaanden veel sterkte toe met dit verlies.

Bestuur en medewerkers van de stichting "Fort aan den Hoek van Holland".

Nederlands militair kustverdedigingsmuseum "Fort aan den Hoek van Holland"

Bezoekadres: Stationsweg 82, 3151 HS Hoek van Holland - Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland
Telefoon: 0174-382898 - Postbank 126457 - Internet: www.forthvh.nl - E-mail: info@forthvh.nl

GEREGISTREERD MUSEUM

Maak een reis door het verleden. Kijk in de soldatenkamers vanaf 1890 en de vergadering van het Nederlands kabinet van mei 1940. Neem kennis van de kustverdediging en beleef de strijd om onze bevrijding in het best bewaarde pantserfort van Nederland.

Colofon

De Fort Ordonnans verschijnt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting Fort aan den Hoek van Holland.
In deze Fort Ordonnans bijdragen van: Dick Ruis en Hans Jonker.
Foto's: Fort archief en Marcel de Hoog.
Met dank voor de bijdragen van Einte Prins en Goffe Jensma.
Lay-out & Druk: Johan Koopmans, Hans en Jaco Jonker.

Wordt begunstiger van het Fort

Het Nederlands militair Kustverdediging Museum Fort aan den Hoek van Holland wordt volledig door vrijwilligers in stand gehouden. Financieel is het Fort afhankelijk van entreegelden, projectsubsidies, begunstigers en sponsors.

Men kan ***begunstiger worden*** door aanmelding bij het bestuur.
Voor de bijdrage van tenminste € 15,- per jaar ontvangt men een acceptgiro.

Met een **eenmalige bijdrage** van € 250,- wordt men ***'Begunstiger voor het leven'*** met dezelfde rechten maar zonder de jaarlijkse betalingsplicht.
De begunstiger ontvangt een begunstigerkaart, waarmee men ***gratis toegang*** heeft tot het museum tijdens de openstellingen. De begunstiger ontvangt de Fort Ordonnans.

Bedrijven
kunnen ook ***sponsor*** worden. Men krijgt dan een naamsvermelding op het sponsorbord. De bestuurskamer is beschikbaar voor directiebijeenkomsten en het bedrijf krijgt gratis toegang tot het museum.
De toegangskaart geldt voor twee personen per bezoek als het museum is opengesteld.
Sponsors betalen een bijdrage van min. € 150,- per jaar.

2013

Openingsdagen, tijden en toegangsprijzen

woensdag	2 jan	❶	zaterdag	1 jun	❸	dinsdag	27 aug	❸
donderdag	3 jan	❶	zondag	2 jun	❸	woensdag	28 aug	❸
zondag	6 jan	❷	zondag	9 jun	❷	donderdag	29 aug	❷
zondag	13 jan	❷	zondag	16 jun	❷			
zondag	20 jan	❷	zondag	23 jun	❷	zondag	1 sep	❷
zondag	27 jan	❸	zondag	30 jun	❸	zaterdag	7 sep	❸
						zondag	8 sep	❸
zaterdag	2 feb	❸	dinsdag	2 jul	❸	zaterdag	14 sep	❸
zondag	3 feb	❸	woensdag	3 jul	❸	zondag	15 sep	❷
zondag	10 feb	❷	donderdag	4 jul	❷	zondag	22 sep	❷
zondag	17 feb	❷	zaterdag	6 jul	❸	zondag	29 sep	❸
dinsdag	19 feb	❶	zondag	7 jul	❸			
woensdag	20 feb	❶	dinsdag	9 jul	❸	zaterdag	5 okt	❸
donderdag	21 feb	❶	woensdag	10 jul	❸	zondag	6 okt	❸
zondag	24 feb	❸	donderdag	11 jul	❷	zondag	13 okt	❷
dinsdag	26 feb	❶	dinsdag	16 jul	❸	dinsdag	15 okt	❶
woensdag	27 feb	❶	woensdag	17 jul	❸	woensdag	16 okt	❶
donderdag	28 feb	❶	donderdag	18 jul	❷	donderdag	17 okt	❶
			dinsdag	23 jul	❸	zondag	20 okt	❷
zaterdag	2 mrt	❸	woensdag	24 jul	❸	dinsdag	22 okt	❶
zondag	3 mrt	❸	donderdag	25 jul	❷	woensdag	23 okt	❶
zondag	10 mrt	❷	dinsdag	30 jul	❸	donderdag	24 okt	❶
zondag	17 mrt	❷	woensdag	31 jul	❸	zondag	27 okt	❸
zondag	24 mrt	❷						
			donderdag	1 aug	❷	zaterdag	2 nov	❸
maandag	1 apr	❸	zaterdag	3 aug	❸	zondag	3 nov	❸
zaterdag	6 apr	❸	zondag	4 aug	❸	zondag	10 nov	❷
zondag	7 apr	❸	dinsdag	6 aug	❸	zondag	17 nov	❷
zondag	14 apr	❷	woensdag	7 aug	❸	zondag	24 nov	❸
zondag	21 apr	❷	donderdag	8 aug	❷			
zondag	28 apr	❸	dinsdag	13 aug	❸	zondag	1 dec	❷
			woensdag	14 aug	❸	zondag	8 dec	❷
woensdag	1 mei	❶	donderdag	15 aug	❷	zondag	15 dec	❷
donderdag	2 mei	❶	dinsdag	20 aug	❸	zondag	22 dec	❷
zaterdag	4 mei	❸	woensdag	21 aug	❸	zondag	29 dec	❸
zondag	5 mei	❸	donderdag	22 aug	❷			
zondag	12 mei	❷						
maandag	20 mei	❸						
zondag	26 mei	❸						

❶ Blauw: 1 rondleiding, aanvang 13.30 uur
❷ Zwart: 2 rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30
❸ Groen: 2 rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30 **EN OOK** tussen 13.00 en 15.30 uur de mogelijkheid om op eigen gelegenheid het museum te bezoeken

Voor bovenstaande data hoeft geen afspraak gemaakt te worden. Voor rondleidingen geldt "vol = vol".

Toegangsprijzen

Bezoekers van 4-12 jaar		€ 5,00
Bezoekers vanaf 12 jaar		€ 6,50
Bezoekers met Rotterdampas of museumkaart	korting	€ 1,50
Bezoekers Fort-begunstigers en veteranen		gratis

Rondleidingen buiten de openingstijden

Voor groepen van minimaal 10 personen kunnen het hele jaar rondleidingen uitsluitend op afspraak worden georganiseerd.

Voor zaterdagavond en zondagochtend tot 12.00 uur geldt minimaal 30 personen

Bezoekers vanaf 4 jaar	€ 6,50

Schoolrondleidingen alleen op afspraak

Bezoekers alle leeftijden	€ 4,00

Het bestuur van de stichting is op geen enkele wijze verantwoordelijk voor publicaties welke afwijken van de hierboven vermelde tijden.

Bijeenkomsten

Voor groepen van particulieren, verenigingen of bedrijven kan, voor of na de rondleiding, in de ambiance van het Fort een bijeenkomst worden gehouden.
Dat kan zijn een conferentie, een receptie, een reünie of een samenzijn in gasterij Barbara.
Basis is steeds de toegangsprijs met rondleiding. Voor catering en andere voorzieningen zijn optioneel.
Nadere informatie is verkrijgbaar bij het Fort: **0174-382898.**

Mindervaliden

Het Fort is voor een groot deel toegankelijk voor mindervali-den. Rolstoelen staan gereed bij de ingang.

Speurtochten in het Fort.

De bedoeling is dat de jongelui met behulp van een 'schatkaart' een groot aantal voorwerpen in het Fort ontdekken.
Als alle voorwerpen gevonden zijn is het vinden van de schatkist de laatste uitdaging! Deze schatkist bevat voor iedere deelnemer een fraaie beloning.

De speurtocht staat onder leiding van een ervaren rondleider die met de jeugd een tocht van ruim 2 uur met een korte pauze door het fort maakt en hen eveneens het verhaal vertelt over het fort en haar bewoners vanaf 1889 tot ca. 1968.

Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met de leeftijd van de kinderen.
De speurtochten vinden op afspraak plaats voor groepen van minimaal 10 personen. Ouders kunnen uiteraard de kinderen begeleiden. Kosten € 9,50 p.p.) , incl. 'schat ' en frisdrank naar keuze en chips tijdens de pauze.

Voor afspraken en informatie mail naar **info@forthvh.nl**